



תנועת הצופים העבריים בישראל נ"ר

פירוט נתיבי הגשמה – תש"פ

גרעין רעים

גרעין הדגל של התנועה והגרעין הגדול ביותר בה- פועל להפצת ערכי החינוך הצופי ברחבי ישראל, באזורי פריפריה חברתית, תוך דגש על פיתוח מנהיגות מקומית, לקיחת אחריות חברתית וקידום נושאים שעל סדר היום הציבורי. הש"שים פועלים לחיזוק הקשר בין שבטי צופים לקהילות בהן הם פועלים, באמצעות קידום ופיתוח שבטים קהילתיים, הקמה והפעלה של קבוצות צופיות בקהילות השונות והקמת שבטי צופים חדשים. בנוסף, הם פעילים במסגרות חינוכיות פורמאליות ובלתי פורמאליות בקהילה ודרך יוצרים מפגשים חינוכיים משמעותיים. חברי הגרעין פרוסים בכ-45 יישובים ושכונות ברחבי הארץ, ומתנסים בחיי קבוצה, שותפות ועצמאות אישית וקבוצתית.

קומונות משתלבות בגרעין רעים- בתוך גרעין רעים, וכחלק בלתי נפרד ממנו, קיימות קומונות משתלבות. במסגרת מסלול זה, משתלבים/ות בקומונה ש"ש עם צרכים מיוחדים שפועליו יחד במשימת השבט, בתי הספר, מסגרות בקהילה ובחיי הקומונה המשותפים. זהו מסלול שנת שירות ייחודי, שבבסיסו עומד הרעיון הערכי- "צופים לכל". שנת השירות עבור ש"ש עם צרכים מיוחדים הנה הדרגתית ומותאמת לש"ש המשתלב ולקומונה לפי צרכיהם, כאשר לרוב מתחילים במספר ימים קבוע מראש ללא לינה בקומונה. אחת לתקופת זמן נערכת חשיבה משותפת בכדי להעלות את כמות הימים או הלילות ולהגיע לבסוף להשתלבות המקסימלית באופן שמותאם לכל ש"ש.

מסלול הנח"ל

מסלול הנח"ל הוא נתיב ההגשמה הותיק ביותר בתנועת הצופים, מאז הקמתו ב-1942. זהו מסלול המשלב בין שירות אזרחי ושירות צבאי, ופועל לאור 6 עקרונות: אוטונומיה, חיי קבוצה, אקטיביזם חברתי, הטלת ספק מתוך ידע, קהילתיות ומשימה לאומית (קידום שוויון הזדמנויות בחינוך וקידום הפריפריה הגיאוגרפית במדינת ישראל).

גרעיני הנח"ל של תנועת הצופים מבוססים על בוגרי שמינית המעוניינים לצאת ביחד כקבוצה לשנת השירות ולהתגייס יחד בתום שנה זו, מתוך החלטה להמשיך את העשייה החינוכית-חברתית במסגרת קבוצתית חווייתית שיתופית במסגרת מסלול הנח"ל. פרק ההכשרה (שנת השירות) מהווה חלק ראשון במסלול הנח"ל, במסגרתו רוכש הגרעין כלים לשינוי חברתי הלכה למעשה.

חברי/ות הגרעין פועלים לשינוי פני החברה ומהווים לכל אורך המסלול קבוצה חברתית ומשימתית ערכית, המייצרת בעבור עצמה את הסביבה הרצויה והנכונה לחיים בוגרים, תוך קיום למידה מעמיקה על החברה הישראלית וצבירת נסיון באקטיביזם חברתי הלכה למעשה.

חברי/ות הגרעין עוברים/ות תקופת זמן משמעותית ביחד, במהלכה הם פועלים במשותף במשימות חינוכיות וקהילתיות משותפות בשנת השירות, בשירות הצבאי ובפרק המשימה. חברי/ות המסלול משרתים בתפקידים יעודיים בצבא המוגדרים כתפקידי צו השעה, כלומר תפקידי לחימה, פיקוד וחינוך. (דוגמת גדוד 50, ברדלס, מ"כ טירונים, מש"ק הו"ד ומדריכות נוער במערך הגדנ"ע).



תנועת הצופים העבריים בישראל נ"ר

למסלול הנח"ל שני נתיבים:

- **נח"ל חלוץ-**

הגרעין פועל ברוח ששת עקרונות מסלול הנח"ל: אוטונומיה, חיי קבוצה, אקטיביזם חברתי, הטלת ספק מתוך ידע, קהילתיות ומשימה לאומית. הגרעין פועל בשכונות פריפריה ומיישם את עקרון קבוצת חיים משימתית, שעיקרו חיבור הדדי בין חיי הקבוצה לחיי הקהילה בה נמצא הגרעין, חיבור בין עשייה קהילתית לעשייה צופית בשבטי הפריפריה וחיבור בין עשייה קהילתית חינוכית לעשייה חברתית רחבה. כל זאת תוך שימת דגש על עקרון האוטונומיה של הגרעין בבחירת מנגנונים ואופני פעולה משימתיים וקבוצתיים, למידת עמיתים ולמידה משמעותית על החברה בישראל, משימת הגרעין והקשר שביניהם. על כל אלה אחראים כבר משלב ההכשרה חברי/ות הגרעין באמצעות צוותי גרעין הבוחרים את דרכם המשותפת. אנו מאמינים כי עשייה חברתית מהותית דורשת בחינה מתמדת של המציאות לאור עקרונות הגרעין, ומתוך כך מעודדים חברי/ות הגרעין לימור מטרות ואידאולוגיה משותפת לפועלם. צירים מרכזיים בהם עוסק הגרעין: אוטונומיה קבוצתית, קבלת החלטות בקבוצה, שיתוף כלכלי, פוליטיקה-חברה-כלכלה, כלים לשינוי חברתי וקהילתי, חינוך ופילוסופיה וכד'.

- **נח"ל תמורה-**

מבוסס על ששת עקרונות הנח"ל, וכן על עקרונות הגרעין בפרק ההכשרה: חיי קבוצה, עצמאות ואחריות, עשייה, פיתוח אישי, מעורבות ונתינה, חשיבה והטלת ספק. כל מחזור של הגרעין קובע את משימותיו ומטרותיו מחדש תוך בחינה מתמדת של המציאות דרך עקרונות הגרעין. הגרעין יוצא למסלול חברה וקהילה בערים שונות כגרעין אוטונומי השואף לעשייה משמעותית, חיי קבוצה שיתופיים וכנים, עצמאות במסגרת כללי הקבוצה וצרכי העיר, לימוד טקסטים מכוננים והשתלבות אמתית בקהילה הקולטת תוך הימנעות מעשייה פילנתרופית במהותה. במהלך ההכנה ושנת השירות מושם דגש על פיתוח אידיאולוגי של קבוצה וחברה והתעמקות בנושאים של חברה-כלכלה, פילוסופיה וחינוך, מתוך האמונה כי עשייה בשילוב עם התעמקות בתהליכים החברתיים והחינוכיים בהם חברי הגרעין לוקחים חלק, מעצימה הן את המשימה והן את המבצעים אותה. תוך כך מעודדים את חברי הגרעין לביקורתיות ולהטלת ספק, כולל בתכנים העוברים במסגרת הגרעין עצמו, ולנטילת יוזמה במסגרת יחסי תמורה הדדית עם הקהילה המקומית.

גרעין המרכז הארצי לצופיות- המרל"צ

גרעין המרל"צ מורכב משתי קומונות השוכנות בחוות הצופים ברמת יוחנן ובעיר רמת גן. חברי הגרעין אמונים על הטמעת המיומנויות הצופיות בקרב כל חניכי התנועה. זאת על ידי בניית תכנית הטמעה שנתית להנהגות נבחרות, איתן החברים עובדים במהלך כל השנה. בנוסף הש"ש מדריכים פרויקטים תנועתיים בכל הארץ בנושאים מתחלפים בהתאם לצורך שעולה מהשטח ותחומי עניין של חברי הגרעין, וכן פעילים בקהילה במסגרות התנדבות שונות באזור מגוריהם. חברי הגרעין עוברים הכשרה בתחומי הצופיות השונים (עמלנות וחבל, שדאות וטבע, התמצאות, מחנאות, עזרה ראשונה). הגרעין מקיים מסגרת של שיתוף רעיוני ומשימתי, תוך התמקדות בלימוד מיומנויות ופעילות צופית מעשית המעודדות את הקבוצה להתמודד באופן בלתי אמצעי עם אתגרים תוך למידה בהתנסות.



תנועת הצופים העבריים בישראל י"ר

גרעין עתיד

גרעין עתיד מורכב מחניכי/ות תנועת הצופים שבחרו לשלב שירות התנדבותי משמעותי במסגרות נוער בסיכון בבת ים יחד עם חיים משותפים ויצירת קשר אישי עם בוגרי/ות תיכון יהודים מארה"ב ובריטניה שבאו לארץ לשנת שירות ולמידה. הגרעין מתמקד בנושאים כגון זהות יהודית/ציונית, קשר ישראל-תפוצות, הסברה, חיבור בין תרבותי ועוד, כל זאת תוך כדי עבודה התנדבותית משמעותית ושימוש בחיבור החברתי על מנת לקרב את הנוער היהודי מחו"ל למדינת ישראל, והכל תחת ערכי תנועת הצופים. מדובר בפרויקט של שותפות עתיד. זוהי שותפות של 3 תנועות אחיות - ציוניות ופלורליסטיות: תנועת הצופים בישראל, תנועת יהודה הצעיר מארה"ב ותנועת FZY (Federation of Zionist Youth) מבריטניה. במהלך השנה חיים הש"ש עם שותפים חו"לניקים בני גילם אשר באים לישראל לתקופה של תשעה חודשים. הש"ש חיים בבניין קומונה בדרום תל אביב ומתנדבים בבת ים במסגרות חינוכיות פורמאליות ובלתי פורמאליות ומהווים חלק נכבד ממערך המתנדבים שבעיר. מעבר למערך ההתנדבות בבת ים והקשר עם השותפים מחו"ל, הש"ש מהווים כח עזר חינוכי לתנועה במשימות הקשורות במשלחות לחו"ל, וקשרי החוץ של התנועה.

גרעין במדבר

גרעין במדבר שם לעצמו למטרה להוות מודל לקיום משותף ועשייה משותפת של יהודים וערבים במרחב האזרחי. ייחודו של הגרעין הינו בשיתוף הפעולה של תנועת הצופים עם 'אג'יק - מכון הנגב' המתבטא בעשייה החינוכית המשותפת של הש"ש היהודים מתנועת הצופים יחד עם המתנדבים הערבים במסגרות חינוכיות שונות - הן בחברה הבדואית בנגב, הן בחברה הערבית בערים רמלה, לוד ויפו והן בחברה היהודית. לגרעין יש שתי קומונות הנמצאות בבאר שבע, וקומונה אחת בכל אחת מהערים: לוד, רמלה ויפו. בשעות אחר הצהריים מתנדבים הש"ש במסגרות חינוכיות שונות ברחבי העיר ופועלים עם אוכלוסיות מגוונות ורבות.

גרעין צופי ים

צופי ים הינם הזרוע החינוכית ימית של תנועת הצופים. פועלים לקידום ההדרכה ופרויקטים חינוכיים ע"י פעילות ייחודית המשלבת חינוך דרך הים, הכוללת פעולות חוף, הפלגות בסירות, גלשני רוח, קיאקים, התמודדות עם מצבים שונים ועוד. הש"ש בצופי ים מנהל ולוקח חלק משמעותי ובלתי נפרד בפעילות השוטפת של השבט. בנוסף, משולב הש"ש בתוכנית "עוגן לחיים" - תוכנית המשלבת עבודה עם נוער בסיכון. הגרעין מונה כ-6 קומונות הפזורות לאורך חופי הארץ: בת-ים, תל אביב-יפו, הרצליה, נתניה, חיפה וכנרת.



תנועת הצופים העבריים בישראל נ"ר

גרעין פנימיות

מטרתו של הגרעין היא להתאים את הכלי הצופי באופן מעשי וערכי למסגרת הפנימייה ובכך לאפשר לילדים/ות ובני/ות הנוער לחוות חוויה צופית, לחזק את תחושת שייכות לקבוצה, לתנועת הנוער ולחברה הישראלית. הקשרים הבלתי פורמאליים שנוצרים בין הש"ש, חניכי/ות הפנימייה והצוות מאפשרים קרקע פורייה לפעילות חינוכית, צופית וערכית. בתוך כך, הש"ש אמורים להוות מודל חיובי נורמטיבי של בני/ות נוער. הש"ש יחשפו את חניכי/ות הפנימיות לתהליך ההגשמה (יציאה לשנת שירות) בתנועת הצופים ויעודדו אותם/ן ליציאה למסלול מתאים עבורם. הגרעין מונה כ- 10 קומונות.

הגרעין פועל ב- 2 מסלולים:

- מסלול חסות הנוער- גיל-עם, צופיה, בית הנער ונווה חורש.
- מסלול כפרי נוער- נחלת יהודה, יוענה ז'בוטינסקי, הדסה נעורים, מבואות ים, גן ונוף.

גרעין יחד

מטרתו של הגרעין להתאים את הכלי הצופי באופן מעשי וערכי במסגרות של אנשים בעלי צרכים מיוחדים במגוון גילאים, ובכך לאפשר להם לחוות חוויה צופית, לחזק את תחושת שייכות לקבוצה, לתנועת הנוער ולחברה הישראלית.

הגרעין פועל בשיתוף פעולה עם עמותת אקים ועמותת כיוונים:

- עמותת אקים מפעילה מערכי דיור בכל הארץ לילדים, נוער ומבוגרים בעלי נכות שכלית התפתחותית שבשל מצב המשפחה או קושי להתמודדות עברו לגור בדיור. הש"ש בקומונות אקים גרים בבת ים, ופועלים במסגרות: בית הילדים, שווים על מדים ומרכז יום טיפולי-שיקומי.
- עמותת כיוונים, פועלת להעצמה אישית והכשרה מקצועית עבור צעירים בעלי נכויות פיזיות ו/או חושיות תוך שילוב בקהילה והעלאת המודעות של אנשים עם מוגבלות. הש"ש בקומונות כיוונים גרים בחיפה ופועלים במועדונים לנוער חרש וכבד שמיעה, בדירות האימון, בתי ספר, מכינת כנפיים צעירים שמכשירה לחיים עצמאיים ומלווה את הצעירים בכל תחומי החיים ברכישת כלים על מנת להשתלב בחברה באופן עצמאי ועוד.